

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Начальник
навчально-наукового
Інституту психології
та соціального захисту

 Василь КАРАБИН
«28» серпня 2023 року

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ (ВИРОБНИЧОЇ) ПРАКТИКИ**

для здобувачів вищої освіти (ІІІ курс)
спеціальності 231 – «Соціальна робота»
першого (бакалаврського) рівня
на посаді фахівця із соціальної роботи в соціальних інституціях
за місцем проживання (органи місцевого самоврядування)

Львів 2023

Програма навчальної (виробничої) практики для здобувачів вищої освіти (III курс) спеціальності 231 «Соціальна робота», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Львів: ЛДУ БЖД. 2023. 17 с.

Розробники програми:

Андрій ЦЮПРИК, завідувач кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, доктор педагогічних наук, доцент;

Емілія КОСТИШИН, доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, кандидат історичних наук, доцент;

Олег ЛОЗИНСЬКИЙ, старший викладач кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, кандидат психологічних наук.

Рецензент:

Наталія ЖИГАЙЛО, доктор психологічних наук, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка

Програму рекомендовано кафедрою соціальної роботи, управління та суспільних наук

Протокол від «28» серпня 2023 р., № 1

Завідувач кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук,
доктор педагогічних наук, доцент

Андрій ЦЮПРИК

Схвалено методичною радою навчально-наукового інституту психології та соціального захисту

Протокол від «30» серпня 2023 р., № 1

Заступник начальника
навчально-наукового інституту
психології та соціального захисту
з навчально-наукової роботи,

кандидат педагогічних наук

Ірина БАБІЙ

ЗМІСТ

1. Організаційні засади	4
1.1. Мета та завдання практики	5
1.2. Компетентності	6
1.3. Програмні результати навчання	7
1.4. Керівники практики	9
1.5. Права та обов'язки здобувачів, які проходять практику	9
2. Зміст та завдання практики	10
3. Форми і методи контролю	11
4. Захист результатів практики	11
4.1. Перелік звітних документів	11
4.2. Загальні вимоги до оформлення звітних документів	11
5. Додатки	12
Додаток 1. Індивідуальний план роботи здобувача	12
Додаток 2. Календарний план проходження практики	13
Додаток 3. Звіт про проходження практики	14
Додаток 4. Протокол проведення діагностичних досліджень	16
6. Література	17

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ

Практика здобувачів закладів вищої освіти системи ДСНС України є необхідною складовою частиною процесу підготовки фахівців, обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми.

Проходження навчальної практики з формування навичок практичної діяльності соціального працівника здобувачів, які навчаються за спеціальністю 231 «Соціальна робота» у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності, є складовою освітньо-професійної підготовки фахівців, основне завдання якої – закріпити теоретичні знання, отримані у процесі навчання, сформуванню у здобувачів вміння приймати професійні рішення в певних робочих умовах, ознайомити їх з сучасними методами та формами роботи соціального працівника. У період практики закладаються основи досвіду професійної діяльності, практичних умінь і навичок, професійних якостей особистості майбутнього фахівця за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

Практика здійснюється на базах практики в соціальних інституціях за місцем проживання (органи місцевого самоврядування). Практика передбачає неперервність і послідовність її проведення з отриманням певного обсягу практичних знань і умінь.

У процесі професійної підготовки здобувачів увага відповідальних за проведення практики осіб повинна акцентуватися:

- на розвитку творчих здібностей здобувача;
- на самостійності здобувача;
- на умінні самостійно приймати професійні рішення.

Керівниками практики від кафедри є високо кваліфіковані викладачі, які контролюють хід виконання практики, консультують практикантів з питань програми, програмного забезпечення, допомагають у вирішенні питань із забезпечення відповідних умов праці і побуту здобувачів. Про результати перевірки керівник робить запис у щоденнику та інформує деканат навчально-наукового інституту психології та соціального захисту.

Перед початком практики керівники практики проводять установчу нараду для здобувачів, де роз'яснюють мету, завдання і вимоги до проходження практики, а також ознайомлюють їх з основами техніки безпеки й охорони праці. Практикантам видаються такі документи: щоденник практики, робоча програма практики, план-графік проходження практики. До відома здобувачів доводиться також система звітності про проходження практики, а саме:

- зразки заповнення щоденника, письмового звіту;
- індивідуальне завдання;
- порядок доповіді під час захисту практики.

У період практики здобувач зобов'язаний своєчасно і якісно виконувати завдання, передбачені програмою практики, засвоїти інформацію, дотримуватись правил безпеки праці, не порушувати трудову дисципліну.

1.1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Навчальна практика з формування навичок практичної діяльності соціального працівника для здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» проводиться з метою узагальнення і вдосконалення знань, практичних умінь і навичок на базі практики, оволодіння професійним досвідом та готовності майбутнього фахівця до самостійної трудової діяльності.

Метою навчальної практики з формування навичок практичної діяльності соціального працівника є оволодіння здобувачами сучасними методами та формами організації роботи соціального працівника а також формування у практикантів, на базі одержаних у закладі вищої освіти знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час майбутньої трудової діяльності, пов'язаної з роботою із різними групами клієнтів, представниками проблемних соціальних груп та окремих індивідів в системі соціального забезпечення.

Навчальна практика з формування навичок практичної діяльності соціального працівника – це певний етап підготовки здобувачів, що сприяє поглибленню знань у сфері соціальної роботи. Отже, метою практики є закріплення і поглиблення знань, отриманих здобувачами в процесі навчання, набуття практичних навиків у постановці та реалізації практичних завдань, нагромадження досвіду роботи соціального працівника.

Основними *завданнями* практики є:

- поглиблення і розширення теоретичних знань із спеціальних, загальних та вибіркових дисциплін, щодо їх застосування у вирішенні конкретних завдань під час проходження практики;

- формування у здобувачів професійних та методичних навичок роботи соціального працівника задля пізнання уявлень про майбутню професійну діяльність.

Вимоги до знань та вмінь здобувачів.

Здобувачі повинні *знати*:

- основні навички роботи з різними групами клієнтів;
- особливості роботи соціального працівника;
- методи збору первинної соціальної інформації;
- сучасні технології аналізу, поширення, прогнозування соціальної інформації.

Здобувачі повинні *вміти*:

- аналізувати соціально-психологічні та індивідуально-психологічні процеси роботи з різними категоріями клієнтів;
- володіти навичками роботи з основними соціологічними, психологічними та організаційно-розпорядчими методами соціальної роботи;
- володіти сучасними комп'ютерними та інформаційними технологіями які застосовуються в соціальній роботі;
- застосовувати основні принципи супервізії;
- забезпечувати комунікацію між соціальними працівником та наставниками.

1.2. Компетентності:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК03 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК04 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК05 Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК06 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК07 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК08 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК09 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК11 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК12 Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК14 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК15 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності:

- ФК01 Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).
- ФК02 Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.
- ФК03 Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.
- ФК04 Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.
- ФК05 Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.
- ФК06 Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.
- ФК07 Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці
- ФК08 Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах.

- ФК09 Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.
- ФК10 Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення
- ФК11 Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.
- ФК12 Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.
- ФК13 Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.
- ФК14 Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.
- ФК15 Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.
- ФК16 Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.
- ФК17 Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.
- ФК18 Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.
- ФК19 Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи
- ФК20 Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

1.3. Програмні результати навчання:

- РН01 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.
- РН02 Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.
- РН03 Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.
- РН04 Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.
- РН05 Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.
- РН06 Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях

- RH07 Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань
- RH08 Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.
- RH09 Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.
- RH10 Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.
- RH11 Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.
- RH12 Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.
- RH13 Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.
- RH14 Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.
- RH15 Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.
- RH16 Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.
- RH17 Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.
- RH18 Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.
- RH19 Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.
- RH20 Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.
- RH21 Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.
- RH22 Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

- RH23 Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.
- RH24 Передбачати необхідний рівень індивідуальної безпеки у разі виникнення надзвичайних ситуацій.
- RH25 Застосовувати отримані знання соціально-правового захисту населення в практичній діяльності.

1.4. КЕРІВНИКИ ПРАКТИКИ

Основними обов'язками керівника практики від університету є:

1. Ознайомити здобувачів з метою та завданнями практики.
2. Ознайомити здобувачів з правилами ведення документації.
3. Контролювати виконання індивідуального плану практикантів.
4. Проводити індивідуальні та групові консультації.
5. Контролювати хід практики.
6. Оцінити роботу здобувачів на практиці.
7. Взяти участь у настановчих зборах та підведенні підсумків практики.

Основними обов'язками керівника від бази практики є:

1. Ознайомити практикантів з базою практики.
2. Ознайомити практикантів з правилами техніки безпеки та протипожежної безпеки на робочому місці.
3. Допомогти скласти індивідуальний план практики та контролювати його виконання.
4. Проводити індивідуальні та групові консультації.
5. Контролювати хід практики.
6. Оцінити роботу здобувачів на практиці, їх готовність до професійної діяльності.
7. Підготувати характеристику на практиканта.
8. Взяти участь у настановчих зборах та підведенні підсумків практики.

1.5. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ, ЯКІ ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ

Здобувачі мають право:

- ознайомитись з усіма службовими документами в обсязі завдань, визначених програмою та індивідуальним планами;
- користуватися технічним та іншими засобами навчального закладу;
- вносити пропозиції керівництву навчального закладу щодо вдосконалення організації і проведення практики.

Під час практики здобувачі повинні:

- розпочати і завершити практику у визначений термін;
- ознайомитися з програмою практики;
- дотримуватись правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- дотримуватись норм поведінки, етичних та моральних принципів;

- на основі програми практики скласти індивідуальний план роботи на період практики;
- виконувати передбачені програмою завдання у повному обсязі та у встановлені строки;
- вчасно оформити документацію, захистити практику.

Після завершення практики проводиться її захист.

2. ЗМІСТ ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

На початку практики здобувачі складають індивідуальний план роботи. Під час проходження практики здобувачі ведуть календарний план в якому детально описують всі види робіт.

Здобувачі мають поглибити та закріпити у виробничих умовах теоретичні знання зі спеціальних дисциплін, застосувати їх у вирішенні конкретних завдань практики; оволодіти уміннями та навиками виконання професійних завдань й обов'язків соціального працівника.

Під час проходження практики здобувачі мають виконати такі індивідуальні завдання:

1. Скласти індивідуальний план роботи.
2. Вести календарний план практики.
3. Ознайомитись із змістом нормативно-правових актів, що регламентують реалізацію державної соціальної політики на відповідній території у сфері соціального захисту населення (Конституція та Закони України, Укази Президента України і Постанови Верховної Ради України, акти Кабінету Міністрів України, Накази Міністерства соціальної політики та інших міністерств, Розпорядження голови обласної державної адміністрації, Рішення обласної ради та ін.).
4. Ознайомитись з функціональними обов'язками та положенням про діяльність соціальної установи (організації, закладу) за місцем проживання практиканта (підрозділ органу місцевого самоврядування).
5. Ознайомитися з професійною діяльністю соціального працівника органу місцевого самоврядування.
6. Бути присутнім під час проведення практичної соціально-психологічної та організаційно-розпорядчої роботи соціального працівника з клієнтом (діагностичне дослідження).
7. Оформити звіт по практиці.

Після проходження практики здобувачі мають:

- *знати* особливості роботи соціального працівника; принципи та методи роботи з різними групами клієнтів в соціальній роботі та їх облік; сучасні комп'ютерні технології, які застосовуються в соціальній роботі (OCA, SPSS, IVA, MsOffice);

- *вміти* адекватно добирати програмне забезпечення для виконання поставлених завдань; аналізувати та інтерпретувати результати соціо-психологічних досліджень; систематизувати свою роботу та формувати звіти.

3. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Практиканти повинні строго дотримуватись режиму праці бази практики та виконувати свою роботу згідно індивідуального плану роботи. Керівники практики контролюють перебування здобувачів на базах практики (згідно плану), дотримання ними плану роботи, наявність необхідної документації, якість виконаної роботи, ставлення до своїх обов'язків. Не рідше як раз на тиждень здобувач зобов'язаний подавати щоденник на перегляд керівникам практики від ЛДУ БЖД та бази практики, які перевіряють щоденник, дають письмові зауваження, додаткові завдання й підписують записи, що зробив здобувач.

4. ЗАХИСТ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

4.1. ПЕРЕЛІК ЗВІТНИХ ДОКУМЕНТІВ

1. Після закінчення практики здобувачі складають звіт про її проходження (додаток 3).

2. До звіту додаються:

- індивідуальний план проходження практики з відмітками про виконання запланованих видів робіт (додаток 1);
- календарний план про проходження практики з детальним описом кожного дня роботи (додаток 2);
- протоколи проведених діагностичних досліджень (додаток 4).

4.2. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНИХ ДОКУМЕНТІВ

Документи оформляються акуратно, від руки (при бажанні практиканта можуть бути надруковані), мають мати наскрізну нумерацію сторінок. Всі аркуші повинні бути зшиті. Папка із звітними документами повинна мати титульну сторінку, на якій зазначаються: вид і термін практики, назва бази практики, прізвище та ім'я практиканта, інститут та група, прізвища керівників від кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук та бази практики. Кожен окремий документ повинен також починатися з титульної сторінки, на якій зазначається назва документа, прізвище та ім'я практиканта та група.

У звіті про проходження практики здобувачі детально описують всю виконану під час практики роботу. Оформлення звітних документів входить в час проходження практики. Їх перевіряють керівники практики від кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук.

На захисті практики, здобувачі повинні доповісти, як вони організували свою роботу під час проходження практики, наскільки повно та якісно виконали індивідуальні плани, з якими зустрілись труднощами.

5. ДОДАТКИ**Додаток 1**

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Завідувач кафедри
 соціальної роботи, управління
 та суспільних наук
 ЛДУ БЖД
 _____ Андрій ЦЮПРИК

«____» _____ 202_ р.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ ЗДОБУВАЧА

Предмет діяльності	Зміст роботи	Результат

Здобувач / _____ / _____ /
 (підпис) (прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Дата	Зміст роботи	Примітки

Здобувач / _____ / _____ /
(підпис) (прізвище та ініціали)

Примітки:

1. У календарному плані стисло відображається робота, яку виконано протягом дня.
2. У графі «Зміст роботи» можуть бути відображені думки з питань удосконалення організації та ходу практики.

У ньому містяться:

- підсумки виконання Програми практики (що конкретно зроблено, вивчено, узагальнено, відпрацьовано практично);
- думки про організацію та результати практики;
- труднощі і недоліки, які були за період проходження практики, прогалини у знаннях, отриманих під час навчання;
- пропозиції щодо вдосконалення навчального процесу та покращення організації практики.

Зауваження викладачів та осіб, які перевіряють хід практики.

«___» _____ 2020 р. / _____ / _____ /
(підпис студента) (прізвище та ініціали)

Керівник практики / _____ / _____ /
(підпис) (прізвище та ініціали)

«___» _____ 2020 р.

Протокол № _____

Прізвище ім'я по-батькові дослідника (соціального працівника) _____

Прізвище ім'я по-батькові досліджуваного (клієнта) _____

Стать _____

Вік (повна кількість років на момент дослідження) _____

Місце проживання _____

Місце праці (професія) _____

Мета звернення в соціальні служби _____

Проблеми досліджуваного (клієнта) _____

Можливість вирішення проблем _____

Інструкція по вирішенню конкретної проблеми _____

Опрацювання результатів _____

Висновки _____

6. Література

1. Бабенко І.Г. Соціально-психологічна реабілітація бездоглядних дітей: навч.-метод. посіб. – Житомир: ЖДУ, 2006. – 200 с.
2. Безпалько О.В. Соціальна робота в громаді: навч. посіб. для ВНЗ. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 176 с.
3. Васьківська С.В. Соціально-психологічний супровід клієнтів: технологія ведення консультативного діалогу. – К.: Главник, 2006. – 128 с.
4. Волонтери в соціальній роботі / упоряд.: О. Главник, Н. Романова, Т. Дружченко та ін. – К.: Главник, 2006. – 120 с.
5. Вступ до соціальної роботи: навч. посіб. для ВНЗ / Т.В. Семигіна, І.І. Мигович, І.М. Грига та ін.; за ред. Т.В. Семигіної, І.І. Миговича. – К.: Академвидав, 2005. – 304 с.
6. Гансова Е.А., Лисенко О.М. Соціальна політика та соціальна робота: навч. посіб. – Одеса, 2005. – 208 с.
7. Горілий А.Г. Історія соціальної роботи: курс лекцій. – 2-е вид., допов. – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 72 с.
8. Діти вулиці: хто вони і як їм допомогти / О. Главник, Н. Комарова. – К.: Главник, 2006. – 111 с.
9. Документація в соціальній роботі: навч. посіб. / упоряд.: К. Шендеровський, І. Ткач. – К.: Главник, 2006. – 112 с.
10. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): підруч. – К.: Каравела, 2009. – 368 с.
11. Лукашевич М.П., Мигович І.І. Теорія і методи соціальної роботи: навч. посіб. для вузів. – 2-е вид., допов. і випр. – К.: МАУП, 2003. – 168 с.
12. Лысенко О.М., Скляр В.С. Социальная работа: теория, практика. – Одесса: Наука и техника, 2007. – 155 с.
13. Мак Кензі Б. До питання проведення ефективної практичної соціальної роботи в Україні: існуючі проблеми освіти в галузі соціальної роботи // Реформування соціальних служб в Україні: сучасний стан та перспективи: Збірник статей за матеріалами Міжнародної наук.-практ. конф. (м.Львів, 5-7 червня 2002 р.). – Львів, 2003. – С. 10-20.
14. Соціальна робота в Україні: перші кроки / під ред. В. Полтавця. – К.: Видавничий дім “КМ Academia”, 2000. – 236 с.
15. Управлінські аспекта соціальної роботи: курс лекцій / М.Ф. Головатий (кер. автор. кол.), М.П. Лукашевич, Г.А. Дмитренко та ін.; за ред. М.Ф. Головатого. – К.: МАУП, 2004. – 368 с.
16. Хоронжий А.Г. Основи соціального управління: навч. посіб. – Львів: Магнолія-2006, 2007. – 220 с.
17. Лозинський О.М., Цюприк А.Я., Лозинський А.Ф. Організація навчальної практики у підготовці соціальних працівників. *Наукові перспективи* № 9(39) 2023. С. 576–587.